

Е.А. Аширметов¹

¹С. Нұрмағамбетов атындағы Құрлық әскерлерінің
Әскери институты, Алматы, Қазақстан
(E-mail: Ashirmetov77@bk.ru)

САКҰ-ның Біріккен Қарулы Күштерін тылдағы қамтамасыз ету

Автор мақалада САКҰ халықаралық қауіпсіздік құрамының жедел логистикасын дамытудың ең қолайлы тенденцияларын анықтауға талпыныс жасайды. Жаһандық және аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде материалдық-техникалық қырын жақсарту бағыттары қарастырылады. Қайта құру үдерісін қарқынлату, өңірлік қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жаңа жүйесін қалыптастыруда әлемдік геостратегияның қарама-қайшылықты саяси жағдайы сипатталады.

САКҰ-ның стратегиялық икемділігі және оның ұжымдық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі заманауи қадамдары әлемдік деңгейде ғалымдардың ғылыми қызығушылықтарын туғызуда. САКҰ-ның Біріккен Қарулы Күштерін тыл қызметінің ерекшеліктеріне ескере отырып, қазіргі таңдағы жүйесіне талдау жүргізілген.

Кілт сөздер: материалдық жабдықтау, эвакуациялау, әскери қару, дәрігерлік жәрдем, жанармаймен, оқ-дәрімен қамтамасыз ету.

Kipicne

Бүгінгі таңда тыныштық дегенменде дүниежүзінің түкпір-түкпірінде соғыс өрті тұтанып жатыр. Қай дәуірді аласақта тыныштық пен келісім, бейбіт өмір сүру мәселесі еш уақытта өзінің өзектілігін жойған емес.

Бейбіт өмірдің тыныштығын сақтауға, қауіпсіздікті сақтауда арнайы ұйымдар жұмыс атқарады, олардың бірі Солтүстік Атлантикалық Келісім Ұйымы (НАТО).

Солтүстік Атлантикалық Келісім Ұйымы (НАТО) - 30 мемлекетаралық әскери альянс, олардың 28 Еуропада және 2 Солтүстік Америкада орналасқан. САКҰ-ұжымдық қауіпсіздік жүйе: оның тәуелсіз мүшелері бір-бірін сыртқы шабуылдан қорғауға келіседі. САКҰ-ның жоғарғы саяси органын Солтүстік Атлантикалық Кеңес атқарады. САКҰ-ға мүше әр елдің ұйымының Брюссельде орналасқан саяси бас кеңесінің тұрақты делегациясы болады.

САКҰ комитеттерінің әрбір шешімі мәмілеге келу арқылы жасалады ол жұмысты делегациядағы елші атқарады. Осылайша, «САКҰ шешімі» САКҰ-ның өзіне тиесілі әскери күштері сан жағынан шағынд-ау. Қайсы бір әскери қимылға Солтүстік Атлантикалық Ұйымы келісім білдіргенде, мүше елдер өз ықтиярларына қарай әскери жасақ жібереді. Бұл әскери жасақ миссия толығымен орындалып біткеннен кейін еліне оралады. САКҰ-ның күнделікті инвестиция бағдарламалары ортақ бюджеттен қаржыландырады.

САКҰ өз мүшелерін саяси және әскери жолдармен қорғауға міндетті. Сонымен қатар, бұл ұйым САКҰ-ға құрамына еңбеген мемлекеттермен қорғаныс реформасы, бейбітшілік сақтап қалу сынды кең ауқымды қауіпсіздікке қатысты өзекті мәселелер бойынша кеңесу жүргізуге және байланыс орнатуға мүдделі. САКҰ талқылаулар және байланыстар арқылы өзінің мүше елдерінің шекараларындағы және одан тыс жерлердегі кикілжіндердің алдын-алуға септігін тигізеді.

Бұл ұйым демократиялық құндылықтарды алдыңғы орынға қойып, келіспеушіліктердің бейбіт түрде шешім табуына үлес қосады. Келіспеушіліктер дипломатиялық жолмен шешілмесе, САКҰ дағдарысты реттестіруші және бейбітшілікті сақтап қалушы әскери күштерді жұмылдырады; бұл бастаманы САКҰ өзі немесе өзге мемлекеттер және халықаралық ұйымдармен ұжымдаса жүзеге асырады [1].

Зерттеу әдістері

САКҰ-ның Біріккен Қарулы Күштерін тылдағы қамтамасыз етудің мемлекеттер және халықаралық ұйымдар арасында салыстырмалы талдау жасау әдісі негізге алынған. Тылды қамтамасыз етудің практикалық тұғыры сипатталған, Зерттеу жұмысында жұмыста талдау, кешенділік, ғылыми инновациялық әдістері мен тәсілдері кеңінен қолданылған.

Негізгі бөлім

Әскерлерді (күштерді) жан-жақты және үздіксіз тылдық қамтамасыз етуді Солтүстік Атлантикалық Ұйымның әскери басшылығы олардың соғыс қимылдарының сәттілігін анықтайтын маңызды факторларының бірі ретінде қарастырады. Шығыс пен Батыстың қарсыласу кезеңінде қалыптасқан тылдық қамтамасыз ету жүйесі негізінен НАТО әскерлерін (күштерін) нақты әскери театорларда ауқымды әскери операцияларды дайындау және жүргізу барысында қамтамасыз етуге бағытталған.

Қазіргі жағдайда әскери-саяси жағдайдың түбегейлі өзгеруіне және блоктың Біріккен Қарулы Күштерін қолдану нысандары мен тәсілдерін айқындайтын тұжырымдамалық көзқарастарды қайта қарауға байланысты альянстың тылдық қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру және оны жаңа талаптарға сәйкестендіру бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Бұл ретте блок басшылығы ауқымды қақтығыстарды бастау мүмкіндігін қоспағанда, САКҰ ЕО мен тылды қамтамасыз ету жүйесін жергілікті соғыстар мен түрлі сипаттағы дағдырыстық жағдайларды реттеу жөніндегі операцияларға, оның ішінде Солтүстік Атлантикалық Ұйымның жауапкершілік аймағынан тыс іс-қимылдарды дайындауға айтарлықтай көңіл бөледі.

Бұл Балқандағы және Ауғанстандағы «Талейбан» қозғалысына қарсы операциялар барысында айқын расталған. САКҰ елдерінде «Әскерлерді тылмен қамтамасыз ету» термині әскерлердің материалдық, көліктік,

тұрмыстық және басқа да қажеттіліктерін тиісті дәрежеде дайын ұстау мақсатында қанағаттарындыруға бағытталған іс-шаралар жиынтығын білдіреді[2].

Солтүстік Атлантикалық Ұйымның Біріккен Қарулы Күштерінде «Біріккен тыл» деп аталатын жүйе жұмыс жасайды. Бұл бір тұтас тыл басқару және тылмен қамтамасыз ету органдарының, сондай-ақ блокқа мүше мемлекеттердің бірлесіп пайдалануға арналған материалдық ресурстардың жиынтығы.

САКҰ-ның Біріккен тыл коалициялық және Ұлттық басқару органдары бар, сондай-ақ блоктың ОВС стратегиялық қолбасшылықтарының жауапкершілік аймақтарында коалициялық жоспарлаушы және атқарушы органдарынан тұратын тылды басқару жүйесі жұмыс істейді.

«Ол қатысушы елдердің өкілдерінен жасақталады және бүкіл Солтүстік Атлантикалық одақтың Біріккен Қарулы Күштер топтарының немесе көп ұлтты құрылымдардың мүдделері үшін міндеттерді шешеді. Бейбіт уақытта Еуропада Біріккен жүйелер жұмыс істейді: САКҰ әскерін жанармаймен, ядролдық оқ дәрілермен және әскери тасымалдармен қамтамасыз етіп отырды. Әскерлердің барлық басқа қажеттіліктерін қанағаттандыру ұлттық органдарға жүктелген. Соғыс уақытында блоктың ОВС-да Біріккен тылдың басқа да қажетті басқару органдары құрылуы мүмкін. Ұлттық тыл органдарына қорғаныс министрліктерінің, Қарулы Күштер түрлерінің бас штабтары мен тыл басқарламалары сондай-ақ оларға бағынышты қолбасшылықтар, әскерлерді тылмен қамтамасыз етуге жауапты құрамалар, бөлімдер мен бөлімшелер жатады. Соғыс уақытында осы органдардың жұмысына ӘК қамтамасыз етуге тартылатын азаматтық ведомстволар мен мемлекеттер қосылады» [2].

«Біріккен тыл органдары ұлттық құрылымдармен біріге отырып өзара іс-қимылды жүзеге асырады, ал Солтүстік Атлантикалық Ұйымның Европалық жауапкершілік аймақтарындағы стратегиялық (СК) және өңірлік қолбасшылықтардың (ҚР) қолбасшылары төтенше жағдайда материалдық құралдардың ұлттық қорларын маневрлеуге және жабдықтау мәселесінде қажет болған жағдайда бір елдің артылған заттары жетіспей жатқан екінші елдің әскерлеріне беруге құқылы. Жоғары азаматтық тыл органдары халықаралық хатшылықтың тыл қызметтері басқармалары, САКҰ кеңесі жанындағы бейбіт уақыттағы тұрақты органдар (қару-жарақ жөніндегі кеңесші, құбырлар жөніндегі комитет, экономикалық кеңесшілер комитеті, инфрақұрылым комитеті, әуе кеңістігіндегі ұшуды үйлестіру комитеті, қосалқы бөлшектермен жабдықтау агенттігі, техникалық қызмет көрсету және жөндеу агенттігі және басқалар) және органдар, төтенше жағдайларды жұмыс істеу үшін құрылатын (Орталық Еуропадағы жер үсті тасымалдарын үйлестіру агенттігі, Жерорта теңізіндегі көлік тасымалдауды үйлестіру агенттігі, НАТО-ның жабдықтау агенттігі, САКҰ-ның мұнай өнімдерін жеткізу агенттігі, Азаматтық авиацияның ұшуды Үйлестіру агенттігі және САКҰ-ның босқындар жөніндегі агенттігі)» тұрады. Солтүстік Атлантикалық ұйымның жоғары Біріккен тыл органдарына блоктың ОВС

аймақтық қолбасшылықтары мен азаматтық тыл құрылымдарына бағынады. Осы аймақтардағы Біріккен Қарулы Күштердің штабы жедел бірлестіктердің тыл органдарының қызметі арқылы басшылықты жүзеге асырады.

САКҰ-ның орындалатын міндеттері мен сипатына қарай стратегиялық, жедел және әскери болып үшке бөлінеді. Стратегия ішінара жоғарғы стратегиялық тыл және тыл эшелоны ретінде жіктеледі. САКҰ-ның құрамына басқару органдары, ұлттық қорғаныс министрліктерінің тыл ұйымдары, және өндірістік кәсіпорындар енеді.

«Стратегиялық және әскери тыл эшелоны арасындағы байланыс қызметін атқаратын операциялық тыл ол аралық тыл эшелоны ретінде жұмыс атақарады. Оның құрамына Қарулы күштер түрлері штабтарының тыл басқармалары (бөлімдері) және оларға бағынысты мекемелер, құрамалар мен тылдағы қамтамасыз етудің барлық түрлеріне жауапты бөлімдер кіреді» [3].

Әскери тыл әскерлерді тікелей қамтамасыз етуге арналған төменгі тыл эшалоны болып табылады. Оған жеке құрам және құраммен қару-жарақ жүйелерін жүргізуге қажетті барлық заттармен тікелей қамтамасыз етумен айналысатын құрамалардың, бөлімдер мен бөлімшелердің артқы органдары кіреді. САКҰ бас қолбасшылықтарының жауапкершілік аймақтары шегіндегі ұлттық күштері мен құралдары, әдетте, олардың мақсатына сәйкес эшалондалады. Жауынгерлік іс-қимыл аймағы құрлық пен теңіз аудандарын, сондай-ақ олардың үстіндегі әуе кеңістігін қамтиды. Олардың шегінде әскери іс-қимылдар жүргізіледі, әскерлер топтары орналастырылады және оларды тылдық қамтамасыз ету жүзеге асырылады. Ол САКҰ көршілес өңірлік қолбасшылықтарының аймақтарымен қаптал бойынша шектеледі, майдан бойынша алдыңғы шеті, тылда коммуникация аймағы. Бұл ретте армия корпустарының (АК) тыл шекаралары іс-қимылдар аймағы, алдыңғы тыл аудандарына бөледі. Алдыңғы аймақ корпустық және дивизиялық тыл аудандарына бөлінеді. Тыл ауданы шегінде жедел тыл органдары орналастырылады. Іс-қимыл аймағының жалпы тереңдігі - 200-300 км.

Іс-қимыл аймағының артқы шекарасына іргелес құрлық, теңіз және әуе кеңістігін қамтиды. Ол алдыңғы және артқы аудандарға бөлінеді. Аймақ шегінде тылды басқарудың жоғары органдары, стратегиялық тылдың күштері мен құралдары орналастырылады. Байланыс аймағының тереңдігі 300-400 км немесе одан да көп болуы мүмкін. Егер жеткілікті тереңдік болмаса, бұл аймақ мүлдем құрылмауы мүмкін. Мұндай жағдайда материалдық құралдарды жеткізу тікелей жүзеге асырылады. САКҰ-ның еуропалық жауапкершілік аймағының әскери-географиялық жағдайларының ерекшеліктері және оның шегінде құрылған әскерлер топтарының құрамы аймақтық қолбасшылықтардың жауапкершілік аймақтарындағы тылдың интеграция дәрежесіне әсер етті. Тылдың ең жоғары орталықтандырылуына САКҰ-ның «Солтүстік» сұлбасы ҚР жауапкершілік аймағында қол жеткізілді. Қолбасшылықтың солтүстік қапталында (Норвегия) осыған байланысты САКҰ сұлы тылдағы қамтамасыз ету жүйесі, оның тереңдігі

шамалы және аумақтық жағынан фьордтармен бөлінгендігі тылдың типтік құрылысынан айтарлықтай ерекшеленеді.

Тыл мәселелері бойынша іс-шараларды жоспарлауды және үйлестіруді «Север» САКУ қолбасшысы өзінің штабы арқылы жүзеге асырады. Соңғысы мәселелерді өзіне бағынышты тыл органдарының көмегімен суб аймақтық және түрлік қолбасшылықтардың штабтарын, сондай-ақ Еуропа аумағындағы жер үсті тасымалдарын жоспарлау Комитеті мен ұлттық тыл инстанциялары арқылы шешеді. Барлық дәрежелі ОВС штабтарының құрамында блокқа мүше мемлекеттердің ұлттық тыл органдарымен өзара іс-қимыл жасайтын тиісті тыл құрылымдары бар. Мәселен, Еуропадағы САКУ жауапкершілік аймағында АҚШ құрлық әскерлерін тылмен қамтамасыз ету 21-ші тыл қолбасшылығының, авиациялық бөлімдердің Еуропадағы АҚШ әуе күштері қолбасшылығының қызмет көрсету және қамтамасыз ету бөлімдері мен бөлімшелерінің, ал АҚШ-тың 6-шы жедел флотының - АҚШ әскери - теңіз күштерінің қамтамасыз ету кемелері мен жағалау тыл бөлімшелерінің күштері мен құралдары жүзеге асырады.

ГФР Қарулы Күштері бөлімшелерін тылмен қамтамасыз ету мәселелерін шешу ӘК түрлерін тылмен қамтамасыз етуді қалыптастыруға және бундесверді қамтамасыз етудің Біріккен Күштеріне жүктелген. Бельгия, Дания, Нидерланды, Польша және Чехия әскери-әуе күштерінде бұл функцияны Қарулы Күштер штабтарының тыл, басқару және МТО бөлімдері орындайды. Ұлыбританияның Орталық Еуропадағы Құрлық әскерлерін тылмен қамтамасыз етуді ГФР-дағы Британдық әскерлерді қолдау қолбасшылығының күштері мен құралдары жүзеге асырады. Франция қарулы күштерін мертополияда тылмен қамтамасыз етуді ұйымдастыру МТО Орталық басқармасына, ал ел аумағынан тыс операцияларды жүргізу үшін бөлінетін бөлімшелерге - жедел тыл қолбасшылығына жүктелген.

САКУ «Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығының жауапкершілік аймағындағы тыл жүйесі өңірдің географиялық ерекшеліктерін ескере отырып құрылған. Тылға жалпы басшылықты АҚШ, Ұлыбритания, Италия, Греция, Түркия және Венгрия Қарулы күштерінің тылдағы ұлттық үйлестіру топтарымен өзара іс-қимыс жасайтын өзінің штабы арқылы САКУ «Оңтүстік» сұлбасы ҚР Бас Қолбасшысы жүзеге асырады.

Еуропадағы САКУ ОВС штабтарының тыл басқармаларының аясында тылмен қамтамасыз ету күштері мен құралдары жоқ. Қазіргі уақытта басқару құрылымдарын түбегейлі қайта құрусыз оларды ауқымды әскери іс-қимылдар барысында да, бітімгершілік операцияларды жүргізу кезінде де, оның ішінде альянстың жауапкершілік аймағынан тыс жерлерде де міндеттерді шешу үшін тартуға мүмкіндік беретін, оған қажетті икемділік пен әмбебап сипат беру мақсатында тылды басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі іс-шаралар жүргізілуде.

Қазіргі уақытта САКУ елдері ұлттық негізде тылдық қамтамасыз етуді ұйымдастыру қағидатынан Біріккен топтарды коалициялық тыл органдарымен қамтамасыз ету міндеті тұр. Бұл тылдағы қамтамасыз етуді жоспарлау және ұйымдастыру рәсімдерін, В және ВТ стандарттау мен

жабдықтау заттарын біріздендірудің неғұрлым жоғары деңгейіне қол жеткізуге, сондай-ақ тыл ресурстарын операцияларда неғұрлым ұтымды пайдалану мүддесі үшін өзіне бағынышты әскерлер арасында бөлу жөніндегі блок ОВС қолбасшыларының мүмкіндіктерін кеңейтуге ұмтылуға байланысты. Осыған байланысты Альянс мүшелері арасында тылдық қамтамасыз ету мәселелері бойынша екіжақты және көпжақты келісім-шарт жасасу практикасы кеңінен қолданыла бастады.

Тыл ресурстарының жеткіліктілігі қағидаты қатысушы елдердің тыл ресурстарын белгіленген нормаларға сәйкес Альянс топтарының құрамына бөлінген САҚҰ-мен бірлесіп әрекет ететін әскерлердің қажеттіліктерін толық қанағаттандыруға мүмкіндік беретін көлемде беруі болып табылады.

Тылдағы қамтамасыз етудің икемділігі қағидаты қолбасшылардың қарамағында тыл органдарына жүктелетін міндеттерді шешу үшін қажетті күштер мен құралдардың едәуір санының болуын көздейді. Оған тылмен қамтамасыз етудің әртүрлі нұсқаларын әзірлеу және тылдың біріктірілген жүйесінің қалыптасқан ортадағы өзгерістерге жедел жауап беру қабілеті қол жеткізіледі. Уақтылық қағидаты әскерлерді тылдық қамтамасыз етудің барлық міндеттерін қысқа мерзімде шешуді көздейді. Осы қағиданы іске асырудың маңызды шарттары материалдық құралдардың қажетті қорларын алдын-ала құру, тылдағы қамтамасыз етуді нақты жоспарлау, қажеттіліктерді уақтылы анықтау және тиісті күштер мен құралдарды бөлу, оларды әскерлерді орналастыру басталғанға дейін пайдалануға дайын ұстау болып саналады. Материалдық қаражатты үнемді жұмсау қағидаты қолда бар ресурстарды ұтымды және мақсатты пайдалану, сондай-ақ негізгі міндеттерді шешу мүдесінде күштер мен құралдарды бөлуді көздейді. Тылдағы қамтамасыз етудің негізгі түрлері. САҚҰ-да қабылданған тәсілдерге сәйкес тылдық қамтамасыз ету қамтамасыз етудың төрт негізгі түріни қамтиды: материалдық, техникалық, көліктік және медициналық. Материалдық қамтамасыз етудың мақсаты әскерлердің қару-жарақ пен әскери техникаға, оқ дәрілерге, жанар-жағармай материалдарына, азық-түлікке, заттай, инжинерлік және медициналық мүлікке, жаппай қырып-жоятын қарудан қорғау құралдарына және басқа да жабдықтау заттарына қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады. САҚҰ әскерлерін материалдық қамтамасыз ету Қарулы Күштерді бейбіт жағдайдан әскери жағдайға тез ауыстыру, ЖМК және жоғарғы дәлдіктегі құралдарына қолдана отырып іс-қимылдар жүргізу, сондай-ақ материалдық қаражатын едәуір шығыны ескеріле отырып ұйымдастырылады.

Стратегиялық қолбасшылардың жауапкершілік аймақтарында САҚҰ материалдық қамтамасыз етуді ұйымдастыру мыналарды көздейді: біріншіден, материалдық құралдарды кезең-кезеңімен пайдалану; екіншіден, тылдық қамтамасыз ету күштері мен құралдарын орталықтандырылған басқару және жабдықтау заттарын ұтымды бөлу мүддесінде әскерлерді орталықтандырылмаған жабдықтау; үшіншіден, бөлімдер мен бөлімшелерді басқа елдер ұсынатын тылдық ресурстарымен материалдық қамтамасыз ету, себебі тылдық қамтамасыз етудің ұлттық жүйелері жедел үйлесімді.

Материалдық қамтамасыз ету әскерлерді тылдық қамтамасыз етудің басқа түрлерімен-техникалық, көліктік және медициналық жағынан тығыз байланысты. Осы міндеттерді шешу үшін Солтүстік Атлантикалық одақта қажетті коалициялық және Ұлттық басқару органдары құрылды. Техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыруға жауапты негізгі коалициялық органдардың қатарына САКУ-ның қару-жарақ жөніндегі кеңесі, САКУ-ның инфрақұрылым комитеті, САКУ-ның құбырлар жөніндегі комитеті, САКУ әскери комитетінің халықаралық Біріккен штабының тыл басқармасы жатады.

САКУ-ның басшылық құжаттарына сәйкес бітімгершілік топтардың қолбасшыларына әртүрлі көздерден тыл ресурстарын алу бойынша кең өкілеттіктер беріледі. Бұл ретте тылдағы қамтамасыз ету ұйымына блоктың бірнеше ОВС қолбасшылығы тартылған жағдайда, олардың біреуі Бас Қолбасшы ретінде айқындалады. Бітімгершілік операцияларды жүргізу кезінде медициналық қамтамасыз етуді медициналық күштер мен құралдарды біртұтас құрылымға біріктіру жолымен де, оларды бөлетін елге ұлттық контингенттерге медициналық көмек көрсеткені үшін жауапкершілікті жүктеу есебінен де жүзеге асыру көзделеді. Медициналық қызметтердің іс-қимылын үйлестіру мәселелерімен САКУ қолбасшылығының бірі айналысады. Әдетте, медициналық қамтамасыз етудің негізгі міндеттері (жаралылар мен зардап шеккендерді ауруханаға жатқызу және эвакуациялау, медициналық мекемелердің МТО, ветеринарлық бақылау, профилактикалық медициналық іс шаралар) операция басталғанға дейін жоспарланады [4].

Тылдық қамтамасыз ету ұйымдастыру ерекшеліктеріне әсер ететін негізгі факторларға САКУ-на кірмейтін елдердің бөлімдері мен бөлімшелерінің операцияларына қатысу, азаматтық полицияның бітімгершілік топтарының құрамында болу, сондай-ақ гуманитарлық міндеттерді орындайтын түрлі үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері жатады.

Қазіргі уақытта ауқымды әскери іс-қимылдарды жүргізу ықтималдығының төмендеуіне және блоктың әскери контингенттерінің САКУ-на мүше мемлекеттердің қарулы күштеріндегі бітімгершілік және басқа да шектеулі көлемдегі операцияларға қатысатын әскерлерге материалдық құралдарды тікелей жеткізу мүмкіндігі зерттелуде. Атап айтқанда, АҚШ ӘК-де материалдық құралдарды тікелей жауынгерлік іс-қимылдарды жүргізетін бөлімдер мен бөлімшелерге жеткізуді көздейтін «мақсатты тылдық қамтамасыз ету» тұжырымдамасы әзірленді.

Қорытынды

Дүниежүзінің түкпір-түкпірінде соғыс өртінің шығу қаупі төніп тұр, сондықтан бейбіт өмірді сақтап қалудың жолдарын қарастыру керек.

Бүгінгі таңда соғыс өрті тұтана қалса САКУ-ның қорғану күштері қарама-қарсы жаққа төтеп беретіндей сақадай-сай жасақталған. Жаһандық

лаңкестікке қарсы тұра алатындай, қауқар қажет сол мақсатта өзге елдермен біріге отырып іс-қимыл жасау өте маңызды.

«Бейбіт өмір ғана адамдар бақытының басты шарты болып табылады. Халықтың бірлігі, татулығы ғана тәуелсіз мемлекетінің тұрақтылығына, өркендеуіне кепіл бола алады»[5].

САКҰ кикілжінді болдырмау қызметінде өзге халықаралық ұйымдармен тізе қосып белсенді роль атқарады. САКҰ-ы жер бетінде бейбіт өмірдің жаршысы, мемлекетаралық тұрақтылық пен береке - бірліктің артуына ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Журасова А.Ш., Б.М. Мырзабаева Халықаралық ұйымдар тарихы: Оқу құралы./ А.Ш. Журасова, Б.М. Мырзабаева. – Орал: М. Өтемисов атындағы БҚМУ, 2017. – 66 б.
2. Справочник по тыловому обеспечению НАТО. Комитет НАТО по тыловому обеспечению. – Астана, 2012. – С. 23-154.
3. Орочко С.М. Войсковой тыл: учеб.пособие / С.М. Орочко и др – 2-е изд., стереотип. – Гродно: Гр Гу, 2015. – С. 343-345.
4. Козловский Д.Я., Тыловое обеспечение объединенных вооруженных сил НАТО. – Минск: БНТУ, 2021. – С. 568-569.
5. Нұрмұхамет Қ. Бітімгершілік мәселесі Қазақстан Республикасының бейбіт саясатының жетістігі ретінде // Қоғам және дәуір. – 2020. – 4(68). – 46 б.

Аширметов Е.А.

Тыловое обеспечение стран НАТО

В статье рассматриваются направления совершенствования тылового обеспечения вооруженных сил НАТО на оперативном уровне, которые позволяют определить наиболее приемлемые тенденции развития оперативного тыла Вооруженных Сил НАТО, в условиях современной военно-политической обстановки в мире характеризующаяся сложностью и противоречивостью, под воздействием активизации процесса геостратегического переустройства мира и становления новой системы обеспечения глобальной и региональной безопасности.

Ключевые слова: материально-техническое обеспечение, эвакуация, продовольственное обеспечение

Е.А. Ashirmetov

Logistic support of NATO countries

The article discusses the directions for improving the logistics support of the NATO armed forces at the operational level, which make it possible to determine the most acceptable trends in the development of the operational logistics of the NATO Armed forces. In a rapidly changing environment, as well as the development of weapons systems, the development of logistics does not stand still.

Key words: material supply, evacuation, military weapons, medical care, fuel, ammunition

References:

1. Zhurasova, A.Sh., Myrzabayeva, M. M. (2017). Halykaralyk uymdar tarikhy: [History of international organizations]: Oku kuraly./A.Sh. Durasova, B. M. M. Myrzabayeva.- Oralis: m. atyndagy Atemisov bkmu editorialy baspa ortalygy, 66 p.
2. (2012). Enchiridion logistics PRO ILLO. [Handbook of NATO Logistics]. Logistics AUCTOR: LOREM ipsum dolor. – Astana. – P. 23-154.
3. (2015). Militum tergo: studiis. [Military rear]: Vendedor de sonhos 2^a ed est., et stereotype. – Grodno: GrSU, – P. 343-345.
4. (2021). Kozlovsky D. Ya., Morsus mihi auxilium de armati virium civitatibus foederatis lorem. [Logistics support of the united armed forces of NATO]. – Minsk: BNTU. – P. 568-569.
5. Nurmukhamet, K (2020). Bitimgerhsilik maselesi Qazaqstan Respublikasının beybit sayasatının jetistigi retinde [The problem of peasegration as achievement of creation as achievement of peaceful policy of the RK] // Qogam jane Daur. – No 4(68). - 46 p.

Аширметов Ескендір Абасұлы	полковник, С. Нұрмағамбетов атындағы Құрлық әскерлерінің Әскери институты тыл кафедрасының бастығы, Алматы, Қазақстан
Аширметов Ескендір Абасович	полковник, начальник кафедры тыла Военного института Сухопутных войск имени С. Нурмагамбетова, Алматы, Казахстан
Ashirmetov Eskendir	colonel, Head of the Department of the Rear of the S. Nurmagambetov Military Institute of Land Forces, Almaty, Kazakhstan